

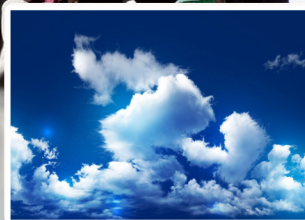
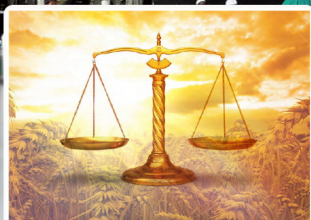
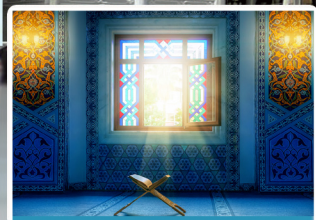
№ 79 იანვარი - თებერვალი 2025 წელი

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

საღიშნო მთვარე

სამთვეულო იწყება

წინასიტყვაობა

ძვირფასო მკითხველნო!

მოგესალმებით მონყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით!

„ეშჰურუს-სელასე“ არაბული ტერმინია და „სამთვეულს“ ნიშნავს. მოგილოცავთ სამთვეულს, რომელიც 2025 წლის 1 იანვარს იწყება. უზენაესმა ალლაჰმა წყალობა, ბარაქა, მფარველობა, სიყვარული და მშვიდობა არმოგაკლოთ. „სამთვეული“ მთვარიეული კალენდრის მიხედვით მეშვიდე, მერვე და მეცხრე თვეებია, რომლებიც რეჯების, შალბანის და რამადანის მთვარის სახელწოდებით არის ცნობილი ისლამში. სამთვეული, მორწმუნეებისთვის სულიერი ამალღების დროა, სადაც მორწმუნეები ამ სამთვეულთან შეხვედრის სიხარულსა და ბედნიერებას ერთმანეთს ულოცავენ და ცდილობენ უფრო მეტი ღვთისმსახურების შესრულებას და დახმარების ხელის გაწვდენას. მორწმუნეთათვის ყოველი დღე, ყოველი თვე და მთელი ცხოვრება ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვებისათვისაა. მონყალე და მწყალობელმა უზენაესმა ალლაჰმა თავის მსახურებს წყალობად წლის სხვა თვეებისგან განსხვავებით ძვირფასი თვეები უბოძა სამთვეულის - რეჯების, შალბანის და რამადანის მთვარის სახით. სამთვეული ის პერიოდია, რომელიც მორწმუნემ სრული სულიერი დატვირთვით უნდა გამოიყენოს, რათა გადადგას სამოთხისაკენ დამახლოებული ნაბიჯები.

როდესაც სამთვეული მოახლოვდება და ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ასეთ ვედრებას აკეთებდა: „უზენაესო ალლაჰო! დალოცვილ ჰქმენი ჩვენთვის რეჯებისა და შალბანის მთვარე და მოგვასწარი რამადანს“. (იბნიჰანბელ 1,259) ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) მუსლიმებს რამადანის მთვარეში სავალდებულო მარხვასთან ერთად რეჯებისა და შალბანის მთვარეში მარხვას ურჩევდა და ახალისებდა. როგორც გადმოცემებიდან ირკვევა ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) გარდა რამადანის მთვარისა, ყველაზე მეტს რეჯებისა და შალბანის მთვარეში მარხულობდა. ზოგადად კი ყველა ორშაბათ და ხუთშაბათ დღეებში მარხულობდა. მართლმორწმუნეთა დედა, ძვირფასი აიშა ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი, გადმოგცემს: „ალლაჰის შუამავალი

(ს.ა.ვ) რამადანის გარდა სხვა არც ერთ მთვარეში არმარხულობდა იმაზე მეტს ვიდრე შალბანის მთვარეში. (ბუხარი, სავმი: 51) ასევე შუამავალი (ს.ა.ვ) ამბობდა: იმდენი ღვთისმსახურება გააკეთეთ, რამდენის ძალაც შეგწევთ. ვინაიდან უზენაესი ალლაჰის წინაშე ის ღვთისმსახურებაა მისაღები, რომელიც ცოტაა მაგრამ სისტემატიურად ყოველთვის სრულდება“. (ბუხარი, იმანი 32) სამთვეულის შემობრძანებით პირველრიგში ჩვენ უნდა გავიძლიეროდ რწმენა და სულიერი სამყარო, უნდა ვეცადოთ მეტი მონყალების გაღებას, დავეხმაროთ გაჭირვებულ ადამიანებს. ნათესაეების და ავადმყოფების მონახულებაა კარგი. მათთვის ალლაჰს ჯანმრთელობა და ხეირიანი სიცოცხლე შევთხოვოთ. ოჯახის წევრებთან უნდა ვისაუბროთ სამთვეულის მადლიანობისა და სიძვირფასის შესახებ, ისინიც შევახალისოთ ღვთისმსახურების შესრულებაზე და ამგვარად ოჯახებში სამთვეულის სულიერი ატმოსფეროს შექმნას შევეცადოთ.

მივიღოთ ერთმანეთისაგან დალოცვა, რამეთუ ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ბრძანებს: „მუსლიმი ძმისთვის დაუსწრებლად გაკეთებული ვედრება უფრო მიღებულია ალლაჰის წინაშე“. (მუსლიმ, ზიჰრი 87,88) ზემოთ მოცემული ჰადისებიდან ჩანს თუ რაოდენი მოვალეობები გაგვაჩნია ერთმანეთის წინაშე და როგორი დამოკიდებულებით უნდა ვიყოთ ერთმანეთთან, რომ სრულყოფილ მორწმუნედ მიღებული ვიქმნეთ ალლაჰის წინაშე. ეს სამთვეული ზუსტად ის დრო და ის საშუალებაა ჩვენთვის, რომ ერთმანეთთან, ჩვენს სულიერ ძმებთან ის ურთიერთობები ჩამოვაყალიბოთ და მოვალეობები შევასრულოთ რასაც უზენაესი ალლაჰი გვავალებს და შუამავალი (ს.ა.ვ) მოგვინოდეტს. მორწმუნეებს შორის სიყვარულს როგორი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ამას შუამავალი (ს.ა.ვ) ჰადისში ასე ბრძანებს: „სამოთხეში ვერ შეხვალთ თუ არ ირწმუნებთ, ჭეშმარიტ მორწმუნედ არ ჩაითვლებით თუ ერთმანეთს არ შეიყვარებთ.“ (მუსლიმი, იმანი 93-94) სამთვეულის პირველი ორი თვე, რეჯები და შალბანი რამადანთან შეხვედრისათვის სულიერად და ფიზიკურად მოსამზადებელი პერიოდია, სადაც მორწმუნე ცდილობს ათას თვეზე უფრო ხეირიანი ღამის მატარებელ რამადანის თვეს მომზადებული შეხვდეს.

ალამ ზანთაძე

საქართველოს მუფთი

ისლამი და თანამედროვეობა

მონყალე და მწყალობელი ალლაჰის სახელით!

უზენაესმა ალლაჰმა რელიგია ისლამი, როგორც ყოვლისმომცველი და უნივერსალური სისტემა, მოუვლინა მთელ კაცობრიობას, რომელიც ადამიანის ცხოვრების ყველა ნორმას მოიცავს. ისლამი ესაა ცხოვრების სახე, დღის წესრიგი თავისი დოგმატიკით, თითოეული მორწმუნისათვის. ისლამის უმთავრესი მისიაა სამართლიანი და კეთილშობილი პიროვნების, ოჯახისა და საზოგადოების ჩამოყალიბება, მაღალზნეობრივი ადამიანის ფორმირება, რომელსაც ექნება აქტიური ცხოვრებისეული პოზიცია თანამედროვე ცივილიზებულ სამყაროში. შუამავალი მუჰამედი (ს.ა.ს.) მუსლიმ ადამიანს ასე ახასიათებს: „მუსლიმია ადამიანი, ვისი ენიდან და ხელიდან სხვები ზიანს არ ნახავენ.“

მოგეხსენებათ, თანამედროვე სამყარო სწრაფად იცვლება. ძალიან სწრაფად ვითარდება ეკონომიკა, მეცნიერება, სხვადასხვა ერებსა და ქვეყნებს შორის მყარდება კულტურული, სავაჭრო ურთიერთობები, სულ უფრო და უფრო ახალ მასშტაბებს იძენს ინტერნეტ სივრცე, თავისი დადებითი თუ უარყოფითი მხარეებით. დღეს ცხოვრება უფრო სწრაფი და კონკურენტული გახდა ვიდრე ნახევარი ან ერთი საუკუნის წინ. 21-ე საუკუნეში, როცა გვინევს გააზრება ისლამური სამყაროს მეცნიერული და ტექნოლოგიური მდგომარეობის შეფასების, რა მხრივაც ძალიან მნიშვნელოვანია ისლამის იდეური პოტენციალის პოზიტი-

ვის შეთავაზება, მნიშვნელოვანია მისი ღიაობა და გაჯერება მეცნიერებით, ინტელექტითა და ცოდნით.

დღეს მსოფლიოში ბევრი განვითარებადი და ზეგანვითარებული სახელმწიფო არსებობს, რომელთა მოსახლეობის უმრავლესობა მუსლიმია. ჩვენ შეგვიძლია ბევრი რამ ვისწავლოთ ერთმანეთისგან. კარგი იქნება, თუ სხვადასხვა სახელმწიფოების წარმომადგენლები ერთმანეთთან ითანამშრომლებენ მეტი ცოდნის მისაღებად, იქნება აზრთა გაცვლა-გამოცვლა და მეტი გაგებით, ურთიერთპატივისცემით მიუდგებიან სხვათა რწმენასა და კულტურას.

მიუხედავად განსხვავებული ტრადიციებისა და მრწამსისა, ყველა რელიგია მოუწოდებს ადამიანებს სიკეთისკენ, ღვთის მორჩილებისა და ურთიერთპატივისცემისკენ. სწორედ, ეს საერთო ღირებულებები აყალიბებს რელიგიათაშორისი ურთიერთობების განმტკიცების საფუძველს და აძლიერებს სხვადასხვა კულტურებისა და ეთნიკური ჯგუფების ერთიანობას.

დღეს, როგორც არასდროს, მნიშვნელოვანია, რომ გავაძლიეროთ ერთმანეთის მიმართ სოლიდარობა, ურთიერთსიყვარული და პატივისცემა. ისლამურ სამყაროს შეუძლია დიდი წვლილი შეიტანოს ამ პროცესში, საერთაშორისო ურთიერთობების განვითარების, ტოლერანტობისა და ურთიერთთანამშრომლობის გაძლიერებით. საერთო ღირებულებების გათვალისწინებით, ჩვენ შეგვიძლია გავხადოთ მსოფლიო უფრო ჰარმონიული და სამართლიან-

ნი, სადაც თითოეულ ადამიანს აქვს საკუთარი რელიგიური თუ ეთნიკური იდენტობის შენარჩუნების შესაძლებლობა და თავისუფლება.

დღეს არსებულ გამოწვევებთან გამკლავებისთვის, ჩვენ უნდა მივიჩნიოთ საერთო ღირებულებები, როგორც დასაყრდენი წერტილი და ამით განვამტკიცოთ ურთიერთობები, რადგან რაც გვაერთიანებს, უფრო მეტია, ვიდრე რაც განგვასხვავებს.

თუკი საზოგადოებაში ერთმანეთის მიმართ სიყვარული, პატივისცემა და სამართლიანობა არ იქნება, ჰარმონიულ და მშვიდობიან თანაცხოვრებაზე ვერ ვისაუბრებთ. სიყვარულის გარეშე ვერც სრულყოფილი მორწმუნეები ვიქნებით და შესაბამისად, რწმენის გარეშე სამოთხეშიც ვერ შევალთ. პადისში ვკითხულობთ: „ვეიცავ ალლაჰს, ვისაც ეკუთვნის ჩემი სიცოცხლე. თუკი არ ირწმუნებით სამოთხეში ვერ შეხვალთ. და თუ ერთმანეთი არ გეყვარებათ, მორწმუნენი ვერ იქნებით!“ (მუსლიმი, იმანი, 93-94)

გლობალიზაცია, მიუხედავად დადებითი დინამიკისა, ხშირად იწვევს კულტურებისა და ღირებულებების გადაკვეთას, რაც ზოგ ქვეყანაში ჩაგვრისა და უსამართლობის საფუძვლად კი იქცევა. მნიშვნელოვანია ბალანსი, რომელიც დაიცავს კულტურულ მრავალფეროვნებას და ადამიანთა უფლებებს. დღევანდელი ცივილიზებული მსოფლიოსთვის აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს ამ კრიზისიდან გამოსვლა, ერებს შორის შუღლისა და მტრობის დასრულება და ნაყოფიერი კონსულტაციების გამართვა, რომელიც დაფუძნებული იქნება ურთიერთპატივისცემაზე, თანასწორობაზე, სამართლიანობასა და ტოლერანტობაზე.

დღეს ისლამი, დინამიურად ვითარდება, რასაც ადასტურებს მის მიმდევართა რიცხვის სწრაფი ზრდა. ამჟამად ისლამი წარმოდგენილია მსოფლიოს 120-ზე მეტ ქვეყანაში, ორი მილიარდი მუსლიმი მოსახლეობით.

ისლამი უნივერსალური, ზოგადსაკაცობრიო, მონოთეისტური რელიგიაა, რომელიც ადამიანებს ჭეშმარიტების, ამქვეყნიური და იმქვეყნიური ბედნიერებისკენ მოუწოდებს. მისი სახელწოდება მომდინარეობს ფუძე „სელემესგან“, რაც მშვიდობას, მორჩილებასა და გადარჩენას ნიშნავს.

სამყართათვის წყალობად მოვლენილი უკანასკნელი შუამავალი (ს.ა.ს.) ადამიანებს, ერთადერთი ღმერთის რწმენის, მშვიდობიანი

თანაცხოვრების, სამართლიანობისა და სიყვარულისკენ მოუწოდებდა. იგი პატივს სცემდა და იცავდა ყველას უფლებას მათი ეროვნების, აღმსარებლობისა და სოციალური სტატუსის მიუხედავად.

მუსლიმებს გვწამს ყველა შუამავლის და ზეციური წიგნის, რომლებიც სამყაროს დასაბამიდან მოველინა დედამიწაზე. ყურანში ვკითხულობთ: თქვი, რომ: „ვინამეთ ჩვენ ალლაჰი და ის, რაც ზემოგვევლინა ჩვენ, და რაც ზემოველინა იბრაჰიმს, ისმაილს, ისჰაკს, იაღყუბს და მის შთამომავლობას; და რაც ებოძა მუსას, ლისას და შუამავლებს მათი ღმერთისგან. და არ განვასხვავებთ რომელსამეს მათ შორის, და ჩვენ მორჩილნი ვართ ალლაჰისა!“ (ალი იმრანი, 3/84)

საკმარისია გავიხსენოთ წარმართებსა და მუსლიმებს შორის „ჭუდეიბის სამშვიდობო შეთანხმებით“ ცნობილი პირველი დაზავება, რომლის ყველა პუნქტი, გარდა ერთისა, მუსლიმთა წინააღმდეგ იყო. მხოლოდ ერთ პუნქტში ეწერა, მხარეებს შორის 10 წლით ცეცხლის შეწყვეტა, მშვიდობა. მიუხედავად მუსლიმების წინააღმდეგობისა, შუამავალმა მშვიდობიან თანაცხოვრებას მიანიჭა უპირატესობა და შეთანხმებას ხელი მოაწერა. ბედირის ბრძოლაში ბრწყინვალე გამარჯვების შემდეგ, შუამავალს ტყვეები არ დაუსჯია, ზოგი გარკვეული საფასურის გადახდის, ზოგიც მუსლიმებზე წერაკითხვის შესწავლის სანაცვლოდ გაათავისუფლა. მექას გათავისუფლების შემდეგ, ყველა შიშობდა, რომ შუამავალი მათაც ისე მოექცეოდა, როგორც ის წლების წინ გააძევეს საკუთარი ქალაქიდან. მაგრამ დედამიწაზე წყალობად წარმოგზავნილმა შუამავალმა საყოველთაო ამნისტია გამოაცხადა, შურისძიებას მიტევება არჩია და ასე ბრძანა: „მე წარსული დავივიწყე, იცხოვრეთ უსაფრთხოდ და მშვიდობით!“

ყოველივე ამის შემდეგ, როგორ შეიძლება ამ და მსგავსი მოწოდებისა და ღირებულების მქონე სარწმუნოებას ეწოდოს რადიკალური, ექსტრემისტული ან ფანატიკური?! კატეგორიულად მიუღებელია მსგავსი შეფასებები რელიგიის მიმართ. ისლამი უზენაესი ალლაჰის მიერ მოვლინებული ჭეშმარიტი სარწმუნოებაა, რომელიც ქადაგებს ერთადერთი ალლაჰის თავყვანისცემას, სიყვარულს, მშვიდობასა და სამართლიანობას.

ისლამის აღმოცენებისა და გავრცელების მომენტიდან, ანუ VII საუკუნიდან მისი

ნინსვლით, შუა საუკუნეებში მუსლიმად ყოფნა ნიშნავდა გამარჯვებულ ცივილიზაციაზე კუთვნილებას, რაც იყო მშვიდობიანი. ისლამი პროგრესირებდა არა ხმლით, ცეცხლით ან მახვილით, არამედ განათლებით, ადამიანთა დარწმუნებით, მის ჭეშმარიტებაში. იძულება, ძალადობა და რწმენის თავს მოხვევა კატეგორიულად აკრძალულია თვით ყურანით, რომელშიც ვკითხულობთ: „იძულება არაა სარწმუნოებაში. ჭეშმარიტი გზა ნათლად გამოირჩა ცდომილისგან. მაშ, ვინც უარყოს ტალუთი (ეშმაკი და ეშმაკისეული გზა) და ინამოს ალლაჰი, უეჭველად, ის მყარ საყრდენს არის ჩაჭიდებული, რომლის ნგრევა შეუძლებელია. უეჭველად, ალლაჰი ყოვლისმმენია, ყოვლისმცოდნეა.“ (ბაყარა 2/256-257)

დღეს განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს სწავლა-განათლება. ყურანის პირველი აიათები კითხვისკენ, განათლებისკენ მოგვინოდეზს. ჩვენ გვევალება ვიკითხოთ და ვისწავოთ ცოდნისკენ. ადრინდელმა მუსლიმებმა ეს კარგად გაიგეს და თავიანთი მეცნიერული განვითარებით მსოფლიოს დიდი ფილოსოფოსები, მათემატიკოსები, ფიზიკოსები და ასტრონომები აღუზარდეს. მათ გაუსწრეს კიდეც იმდროინდელ სხვა ხალხებს ცოდნაში, რითაც შეძლეს ეკონომიკური აღმავლობა, კულტურული აღორძინება, თავიანთი სიმდიდრის გამრავლება და საზოგადოებისთვის ისლამისეული გზის ჩვენება.

დრო მოითხოვს გონივრულ, ბრძნულ მიდგომას ყველა სფეროში, მათ შორის ისლამის საგანმანათლებლო სივრცეში. განათლებასთან ერთად ძალიან მნიშვნელოვანია აღზრდა ანუ ადამიანის სულიერად, ზნეობრივად განვითარება. „ათასად კაცი დაფასდა ათი ათასად ზრდილობა“. მხოლოდ განათლება და მატერიალური კეთილდღეობა როდია საკმარისი, განათლებასთან და ცოდნასთან ერთად ადამიანი უნდა იყოს კარგად აღზრდილი, მაღალი ზნეობრივი ღირებულებებით შემკული. თორემ მხოლოდ მატერიალური კეთილდღეობა რომ მშვიდი, ბედნიერი ცხოვრებისთვის საკმარისი ყოფილიყო, დღეს მსოფლიოს სხვადასხვა ზეგანვითარებულ ქვეყნებში არ იქნებოდა ისეთი პრობლემები, როგორიცაა ადამიანთა უფლებების უხეში დარღვევა, დისკრიმინაცია, მკვლელობები მათ შორის თვითმკვლელობები, ქურდობა, მრუშობა, ქრათამის აღებ-მიცემა, ალკო და ნარკო დამოკიდებულება და სხვ.

ვფიქრობ დღეისათვის ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად რჩება განათლება - საზოგადოებაში ისლამის ცნობიერების ამაღლება, სწავლება ყურანსა და სუნაზე დაფუძნებული ისლამის და არა ცალკეული რადიკალური ან ექსტრემისტული ინდივიდებისა თუ ჯგუფების მხრიდან პირად ანგარებაზე დამყარებული, საკუთარი მიზნების მისაღწევად ინტერპრეტირებული ისლამის გაგაცელება. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, რელიგიები არ მტრობენ ერთმანეთს, რელიგია არ მოგვინოდეზს სხვის დაპყრობას, ჩაგვრას, სხვისი უფლებების შელახვას, უსამართლობას და სხვ. პრობლემები იწყებს წარმოჩენას მაშინ, როცა ცალკეული ინდივიდებისა თუ ჯგუფების მხრიდან რელიგიური გრძნობების გამოყენება ხდება პირადი ანგარებისა და პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად. ყურანში ვკითხულობთ: „...ვინც მოჰკლას ადამიანი არა ადამიანის წილ და არა ქვეყანაზე უკეთურობის გასაწმენდად, თითქოსდა მთელი ხალხი ამოეწყვიტოს. და ვინც ადამიანს სიცოცხლეს შეუნარჩუნებს, თითქოსდა მთელი ხალხისთვის შეენარჩუნებინოს სიცოცხლე...“ (მაიდა 5/32)

ისლამის საფუძვლების ადამიანებამდე მიტანის წარმატების საწინდარია ალლაჰის შუამავლის (ს.ა.ს.) ქცევები, მის მოწოდებები და თუკი ჩვენ შევძლებთ ნაწილობრივ მაინც ავიღოთ მაგალითი მისი ცხოვრებიდან, შევიძინოთ ის თვისებები, რომლებსაც თავად ფლობდა, მაშინ თვით უზენაესი ღმერთი გაგვისხნის გზებს ბედნიერებისკენ, შეგვიმსუბუქებს ჩვენს სირთულეებს და მოგვცემს სიბრძნეს ამდენად რთულ და წინააღმდეგობრივ თანამედროვე გლობალურ სამყაროში.

ნიგნები და თეორიები ნაკლებად თუ შეგვეცვლის ჩვენ. ადამიანები ცხოვრებაში ხელმძღვანელობენ მაგალითებით. იმის გაგება, რომ ადამიანი არის გამჩენის საუკეთესო ქმნილება, ღმერთის სიდიადისა და არსებობის უტყუარი ნიშანი. რწმენა უნდა გამოვლინდეს ჩვენს ქცევასა და ცოდნაში, თუ რამდენად კეთილისმქნელი ადამიანები ვართ და მშვიდობიანად ვიცხოვრებთ მსოფლიოს ყველა ხალხებთან ერთად, მიუხედავად მათი განსხვავებული რწმენისა და ეროვნებისა.

ისლამის სწავლების მიხედვით, მორწმუნეები ვალდებული არიან მოთმინებითა და გულწრფელობით მოუწოდონ სხვებს გამჩენის რწმენისკენ, სიკეთის, სიმართლისა და სამართლიანობისკენ. სამართლიანობა და კანონის უზენაესობაა მშვიდობიანი თანაცხოვრების, ქვეყნის სტაბილური განვითარების საფუძველი. სამართლიანობა, არც მეტი და არც ნაკლები, კანონიერი მფლობელისთვის იმის მიცემაა, რაც მას ეკუთვნის და რასაც ის იმსახურებს.

ჩვენ ყველანი ერთად ვაშენებთ ერთიან და ძლიერ სახელმწიფოს, სადაც თითოეული მოქალაქის უფლება იქნება დაცული, მიუხედავად მისი ეროვნებისა თუ კონფესიური კუთვნილებისა. ასეთ საზოგადოებაში თითოეულ ინდივიდს თავისუფლად შეეძლება საკუთარი აზრის გამოხატვის, უფლებისა თუ აღმსარებლობის რეალიზება, იქნება ეს საგანმანათლებლო დაწესებულებების გახსნა-ფუნქციონირება, სამლოცველოების მშენებლობა, ისტორიული მემკვიდრეობის რესტავრაცია, მოვლა-პატრონობა და კიდევ სხვა საკითხები, როგორცაა რესტიტუცია, საგადასახადო თანასწორობა, დასვენების დღეები, რომლებიც თანაბრად და სამართლიან-

ნად უნდა ვრცელდებოდეს ყველა რელიგიის წარმომადგენელზე.

კაცობრიობის ისტორია ცხადყოფს, რომ თითქმის ყველა არეულობის, ქაოსის, ამბოხისა თუ რევოლუციების მიზეზი, ადამიანთა მიმართ უსამართლო დამოკიდებულება და ჩაგვრა, ანუ უკანონობა იყო.

შესაბამისად, ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპი, რასაც ისლამი ეფუძნება, არის სამართლიანობა. სამყაროს გამჩენი მოგვიწოდებს, ვიყოთ ყოველთვის სამართლიანი და დავიცვათ სამართლიანობა, თუგინდ ის ჩვენ წინააღმდეგ, ჩვენი მშობლებისა და ნათესავების საზიანოდ იყოს მიმართული. სამართლიანობა არ უნდა იყოს საზომი მხოლოდ მაშინ, როცა საქმე ჩვენს საყვარელ ადამიანებს, ახლობლებსა თუ ნათესავებს ეხება. ყურანში ვკითხულობთ: „ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! იყავით ალლაჰის წინაშე მოწმენი, სამართლის აღმდგენი. და ეს რომც იყოს თქვენ წინააღმდეგ (თქვით სიმათლეს და არაფერი დაფაროთ), ან თქვენი მშობლებისა და ნათესავების, მდიდარი იქნება ის თუ ღარიბი, რადგანაც ალლაჰი უფრო ახლოსაა ორივესთან, მაშ, ნუ გაყვებით გულისნადებს (რათა მოიპოვო მდიდრის სიმპათია და შეინყალო ღარიბი)...“ (ნისა 4/135)

ჩვენი ვალაა ყოველთვის მივიღოთ ობიექტური, სამართლიანი გადაწყვეტილება, მაშინაც, თუ პიროვნება გეძულს ან ჩვენ საწინააღმდეგოდ არის განწყობილი, არასდროს აყვავებთ პიროვნულ ემოციებს: „ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! იყავით ალლაჰის წინაშე მოწმენი, სამართლის აღმდგენი! და არ გაიძულოთ ზოგიერთ ადამიანთა მიმართ სიძულვილმა, რომ სამართლიანად არ იქცეოდეთ! იყავით სამართლიანნი, ის (სამართალი) უფრო ახლოა ღვთის-მოშიშობასთან...“ (მაიდა 5/8) ვკითხულობთ ყურანში.

მისასალმებელია ევროპარლამენტისა და ცალკეულ სახელმწიფოთა ძალისხმევა სრულფასოვანი კანონმდებლობის დამკვიდრებარეალიზების პროცესში, რაც არ გულისხმობს ადამიანთა დევნას, დისკრიმინაციას ან შევიწროებას მათი რელიგიური, სოციალური თუ ეთნიკური კუთვნილების მიხედვით.

ადამიანები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან რასის, კანის ფერის, ენის, სქესის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებების, ეროვნული, ეთნიკური და სოციალური კუთვნილების თუ სხვა ნიშნით. აქვთ განსხვავებული

შეხედულებები, ღირებულებები, ტრადიციები, ქცევის წესები და ა.შ. გარემოს, სადაც მთელი საზოგადოება, მათ შორის ყველა უმცირესობათა ჯგუფი თანაბრად მონაწილეობს საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი გადანაცვების მიღების პროცესში, შეგვიძლია „მრავალფეროვანი გარემო“ ვუწოდოთ.

ვინაიდან ისლამი უარყოფს ძალადობას, ამიტომ რწმენა, ან ურწმუნოება პიროვნების თავისუფალ ნება-სურვილზეა დამოკიდებული. ყურანში გაცხადებულია, რომ **„რელიგიაში არ არის იძულება“** (ბაყარა, 2/256), რაც გულისხმობს, რომ რელიგიური არჩევანი თავისუფალია და ინდივიდს აქვს სრული უფლება, თავად გადანაცვითს რა და როგორ იწამოს. ისლამი მოუწოდებს ხალხს სიმშვიდით, ცოდნითა და სიყვარულით, და არა ძალადობით ან იძულებით თავს მოახვიონ ვინმეს რწმენა. ეს პრინციპი ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, რომ რწმენა უნდა იყოს ნებაყოფლობითი და შინაგანად, გულწრფელად მიღებული.

მნიშვნელოვანია, მორწმუნეები იყონ სხვებისთვის სანიმუშო, მისაბაძი ადამიანები და ყოველთვის იხელმძღვანელონ ყურანის მონოდეობითა და შუამავლის ცხოვრებით. თვით ყურანშიც შუამავალი მუჰამედის სამაგალითობაზეა ყურადღება გამახვილებული: **„ფიცავ, ალლაჰის შუამავალი კარგი მაგალითი იყო თქვენთვის, ვინც ისწაფვოდა ალლაჰისკენ და უკანასკნელი დღისკენ და ხშირად ახსენებდა ალლაჰს!“** (აჰზაბი 33/21)

ისლამური ცივილიზაციის განვითარების ახალი ეტაპი მოითხოვს, როგორც თავისუფლების, ისე პოლიტიკური რეფორმების მიმართ მიდგომების შეცვლას. გლობალური პროცესების გააზრება და მათთან აქტიური თანამშრომლობა, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ ისლამური სამყაროს, არამედ მთელი კაცობრიობის მშვიდობიანი და სტაბილური განვითარებისათვის. საზოგადოებრივი ჩართულობისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის უგულვებელყოფა შეუძლებელია, მით უმეტეს მაშინ, როდესაც ვსაუბრობთ თანამედროვე გლობალურ გამოწვევებზე. მართალია, ისლამური სამყარო მდიდარი ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობით გამოირჩევა, მაგრამ თანამედროვე გამოწვევები და ზოგადსაკაცობრიო პრობლემები, ნამდვილად საჭიროებს საერთაშორისო კონცეფციების გადახედვას. ამგვარად, აუცილებელია ახალი თეოლოგიუ-

რი მიდგომები, რომლებიც შეძლებენ გააერთიანონ ისტორიული გამოცდილება და თანამედროვე საჭიროებები. სადაც წინა პლანზე იქნება წამოწეული ტრადიციული ისლამური მსოფლმხედველობა, რომელიც დაფუძნებულია ყურანის სწავლებასა და შუამავალ მუჰამედის სუნიტზე და შორს დგას რადიკალიზმის, ექსტრემიზმისა და ტერორისტული აზროვნების, ქმედებებისგან. რა თქმა უნდა, ცალკეული ინდივიდებისა თუ ჯგუფების მიერ ჩადენილი მსგავსი ქმედებები არ შეიძლება გაიგივდეს ისლამთან.

ისლამი მნიშვნელოვან ადგილს უთმობს, მომავალი თაობების სულიერად აღზრდა-განათლების საქმეს, რათა ჩვენი ახალგაზრდობა აღიზარდოს მაღალი ზნეობრივი ღირებულებებითა და პასუხისმგებლობის გრძნობით. თითოეული ჩვენგანის ქცევითა და მოქმედებით დამყარდება ჰარმონიული ურთიერთობები, სხვადასხვა კონფესიური კუთვნილების ხალხთან, რასაც თვით შუამავალი მუჰამედი დიდი ყურადღებით ეკიდებოდა. აი მაგ. როცა მიცვალებული იუდეველი ჩამოატარეს მან ფეხზე წამოდგომით მიაგო პატივი. ახლად შექმნილ ქალაქ-სახელმწიფო იასრიბში (მედინა) დეტალურად იყო განერილი და ზედმინვნით დაცული არამუსლიმთა უფლებები.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ რიგ ქვეყნებში რელიგიური ხასიათის სხვადასხვა მოძრაობები, უმეტესწილად, სოციალური და ეკონომიკური პრობლემებითაა გამოწვეული, როგორც შიდა, ასევე გარე მიზეზებით. საკუთრივ რელიგია არავითარ კავშირში არაა ტერორიზმთან და ექსტრემიზმთან. ზოგადად, რელიგიური გრძნობები მიდის დუღილამდე სოციალური და ეკონომიკური პრობლემების დროს და ეს ხდება, როგორც ნესი, ვინმეს პირადი ანგარებისა და კონკრეტული პოლიტიკური ინტერესის გამო. აუცილებელია ყველამ ერთად დავდგეთ მსგავსი მოვლენების წინააღმდეგ და ხელი შევუწყოთ ხალხთა შორის მშვიდობიანი თანაცხოვრების განმტკიცებას, კონფლიქტების გადაჭრას დიალოგის გზით.

თანამედროვე ეპოქაში სხვადასხვა გამოწვევებისდმი ჩვენი პასუხი უნდა იყოს განათლება, განვითარება, ჩვენი კულტურის ინტეგრაცია, მხოლოდ პროგრესული გამოცდილებისა და დადებითის აღქმა, რაც არ ეწინააღმდეგება ისლამის რწმენას, სწავლებას და ცხოვრების წესს. ეს კი შესაძლებელია მხოლოდ

და მხოლოდ განათლების მაღალი დონით, იმ პირობით, რომ ადამიანები მიიღებენ მაღალი ხარისხის განათლებას და შეისწავლიან თანამედროვე მეცნიერების მიღწევებს, რათა ჩამოყალიბდნენ მაღალი კლასის სპეციალისტებად, სხვადასხვა სფეროში სამოღვაწეოდ. უნდა ახსოვდეს ყველას, რომ მხოლოდ განათლებით, ცოდნისა და გამოცდილების ერთმანეთზე გაზიარებით მიაღწევს წარმატებას, რომელიც მთელ მსოფლიოს ნაადგება. ჩვენ ხომ ნათლად ვხედავთ დღეს, თუ რაოდენ მჭიდროა გლობალური მსოფლიო და ყველა პროცესი, როგორაა ერთმანეთზე გადაჯაჭვული.

ცოდნისა და საერთაშორისო მეცნიერების, კულტურის მიღწევების დაუფლებით, შევძლებთ დავიცვათ ოჯახური ღირებულებები, უფროს თაობასთან გვექონდეს კარგი ურთიერთობა, ვიყოთ მშრომელი, მიზანდასახული, შემწყნარებელი და მიმტევებელი.

იმედი უნდა გვქონდეს, რომ XXI საუკუნე იქნება მხოლოდ ცივილიზაციათა თანხვედრის, დიალოგის საუკუნე და არ იქცევა წინააღმდეგობებისა და კონფრონტაციის ქრონიკულ ველად. ერთხელ და სამუდამოდ თანამედროვე ადამიანს ეყოფა გონიერება უარი თქვას ომებზე, სისხლისღვრაზე, ბოროტებაზე და იბრუნოს კაცთა შორის სიყვარულის, დედამიწაზე მშვიდობის დასამყარებლად. სააქაო ცხოვრებაში ხომ ყველაფერი დროებითი, წარმავალია და ჩვენ მხოლოდ გამოცდას გავდივართ, ხვალ კი სამყაროს გამჩენის წინაშე წარვსდგებით და განვიკითხებით ჩვენი ქმედებების გამო. არაფრად გვიღიროს ამქვეყნიური დროებითი, წარმავალი ცხოვრების სანაცვლოდ დავკარგოთ იმქვეყნიური სამუდამო ბედნიერება და ღვთის სასჯელი დავიმსახუროთ. ამიტომ გვიყვარდეს ერთმანეთი, პატივი ვცეთ ერთმანეთს და ერთმანეთის ღირებულებებს, ვიყოთ შემწყნარებელი და მიმტევებელი. ხელი შევუწყოთ დედამიწაზე მშვიდობიანი თანაარსებობის განმტკიცებას. ყურანში ვკითხულობთ: „ჰეი, ადამიანო! შეეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. შეეჭველად, თქვენგანყველაზეპატივდებულია ალლაჰისწინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოსაობითა. შეეჭველად, ალლაჰი ყოველისმცოდნეა, ყველაფრისმცოდნეა!“ (ჰუჯურათი, 49/13)

„...და შეენიეთ ერთმანეთს ღვთისმოსაობასა და ღვთისმოსაობაში, მაგრამ არ შეენიოთ

ერთმანეთს ცოდვასა და მტრობაში. და გეშინოდეთ ალლაჰისა, შეეჭველად, ალლაჰის საზღაური სასტიკია!“ (მაიდე, 5/2)

სამყაროთათვის წყალობად მოვლენილი შუამავალი მუჰამმედი (ს.ა.ს.) კი ასე ბრძანებს: „არც არაბს არაარაბის წინაშე, არც არაარაბს არაბის წინაშე, არც თეთრკანიანს შავკანიანის წინაშე, არც შავკანიანს თეთრკანიანის წინაშე არავითარი უპირატესობა არ გააჩნია, უპირატესობა მხოლოდ ღვთისმოსაობასა და ღვთისმსახურებაშია.“

უნდა აღინიშნოს რომ დღეისათვის გლობალურ გამოწვევად რჩება ექსტრემიზმი, რადიკალიზმი, ოჯახის ინსტიტუტის დაცვა, რელიგიური შემწყნარებლობა და საზოგადოებაში იგივე რელიგიური ცნობიერების, განათლების ამაღლება.

ყოველივე აქედან გამომდინარე, რელიგიური განათლებისა და ცნობიერების ამაღლება ვიტყვოდი არის უმნიშვნელოვანესი, განსაკუთრებით მრავალრელიგიურ და მრავალეთნიკურ საზოგადოებაში, რაც ხელს შეუწყობს ხალხთა შორის მშვიდობიანი, ჰარმონიული, ტოლერანტული გარემოს შექმნას და განმტკიცებას.

ისლამი, სხვადასხვა რელიგიის მიმდევრებს, სხვადასხვა ხალხის, ცივილიზაციი სწარმომადგენლებს, მოგვინოდებს ვითანამშრომლოთ, გავმართოთ კონსულტაცია და არა ვუმტროთ ერთმანეთს, არამედ ვიცხოვროთ მშვიდობიან გარემოში ჩვენი გამჩენის, უზენაესი ალლაჰის მონოდების მიხედვით: „ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! შედით სრულად მშვიდობაში, (ღვთის) მორჩილებაში (ისლამი) და არ გაჰყვეთ ეშმაკის კვალს, რამეთუ იგი ცხადი მტერია თქვენი!“ (ბაყარა, 2/208)

ვაჭრობის ისლამისყოლი მეთოდები

ბაღრი შანთაძე

იმისათვის, რომ უზენაესმა ალლაჰმა ხვავი და ბარაქა, სიმდიდრე და საზრდო მოგვცეს, ამისათვის ვაჭრობისას ჩვენ უნდა გვეკონდეს განსაკუთრებით კარგი ზნე და მახასიათებლები.

ვაჭრობამ ადამიანს არ უნდა შეუშალოს ხელი ალლაჰის ხსენებაში, მან უნდა აღასრულოს ლოცვა და შეასრულოს თავისი ვალდებულებები: „**კაცო, რომელთაც ვაჭრობა და ყიდვა-გაყიდვა ვერ მოსწყვეტს ალლაჰის მოხსენიებას, ლოცვის აღვლენას და ზექათის გაღებას, მათ ეშინიათ დღის, როცა შეძრწუნდება გულნი და თვალნი. რათა მიაგოს ალლაჰმა მათ საუკეთესო იმისგან, რაც მათ გააკეთეს და უმრავლეს თავისი წყალობით. და ალლაჰი უთვალავ სარჩოს მიაგებს იმას, ინებებს ვისაც.**“ (ნური 37-38)

ამგვარად, ადამიანმა უნდა დაიცვას ჰალალი საზრდო და არ მოიხმაროს ჰარამი საკვები, არც თავისთვის და არც ოჯახისთვის: „**ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწ-**

მუნეთ! ერთმანეთს შორის უკანონოდ არ მიირთვათ თქვენი ქონება, მხოლოდ ვაჭრობა თუ იქნება ურთიერთთანხმობით. და თავი არ მოიკლათ. შეეჭველად, ალლაჰი მონყალეა თქვენდამი!“ (ნისა 29)

ადამიანმა საეჭვო სიტუაციებისგან თავი შორს უნდა დაიჭიროს. ჰადისში ასეა ნათქვამი: „**ვინც საეჭვო საქმეებს ერიდება, დაცული იქნება თავისი რელიგიითა და სინმინდით (პატივითა და ღირსებით) მისდამი სასარგებლოდ. ვინც საეჭვო საქმეებში ჩავარდება, ჰარამში ამოყოფს თავს.**“ (ბუხარი 52, მუსლიმი 1599)

კარგი ვაჭარი, ყოველთვის პატიოსანი და ღვთისმოშიშია; (ჰაკიმ ბ. ჰიზამისგან) გადმოცემულის თანახმად, შუამავალმა თქვა: „**ყიდვა-გაყიდვის დროს, მყიდველს და გამყიდველს აქვს არჩევანი შეთანხმდნენ, ან უარი თქვან რაიმეს ყიდვა-გაყიდვაზე, მანამ, სანამ ისინი არ დაშორდებიან ერთმანეთს. თუ კლიენტი და გამყიდველი ალაღმართალი იქნებიან**

საქონლის ხარისხზე და ფასიც ორივე მხარისთვის მისაღები იქნება, მათი ვაჭრობა შესაბამისად ნაყოფიერი და ბარაქიანი გახდება. „ხოლო თუ ორივე ან რომელიმე მხარე მაღავეს რაღაცას ან იტყუება, მათ გარიგებაში სიკეთე დაიკარგება“. (ბუხარი 1973, მუსლიმი 1532)

ისმაილ ბინ უბეიდ ბინ რუფეას ბაბუის გადმოცემულის თანახმად ის ავიდა სალოცავში ალლაჰის შუამავალთან ერთად. იქედან დაინახა ხალხი საყიდლებზე მოგროვებულები. შემდეგ მიმართა: „ეი, მოვაჭრე საზოგადოება!“ თავანუელი ყველა მისკენ შებრუნდა. შუამავალმა განაგრძო: „ნამდვილად, განკითხვის დღეს ვაჭრები ცოდვილებად აღდგებიან. გარდა მათი, ვისაც ეშინიათ ალლაჰის, ასრულებენ დანაპირებს და ლაპარაკობენ სიმართლეს“. (თირმიზი 1210, იბნ მაჯა 2146,)

ვაჭრობის დროს მონყალებათა გაღების უგულებელყოფა არ შეიძლება: ყაის ბინ აბი ლარაზას (რა) გადმოცემის თანახმად, მან თქვა: ალლაჰის შუამავალი მოვიდა ჩვენთან და ასე მოგვმართა: „ეი, მოვაჭრე საზოგადოება! უდავოდ, ცარიელი სიტყვები და ფიცი ყოველთვის ახლავს საყიდლებს, თქვენ უნდა განინმინდოთ თქვენი საყიდლები მონყალებაში შერევით.“ (თირმიზი 1208, აბუ დაუდი 3326, ნისაი 3797, იბნ მაჯა 2145).

ვაჭრობისას გულმონყალება და მიმტევებლობა უზენაესი ალლაჰის მიერ შეწყალების საბაბიც ხდება: ჯაბირის (რა) მიერ მოთხრობილ ჰადისით, ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს: „ალლაჰმა შეიწყალოს ის, ვინც ადვილებს გაყიდვას, ყიდვას და ვალის გადახდის შესაძლებლობას.“ (ბუხარი 1970)

რთულ მდგომარეობაში მყოფთათვის დროის გახანგრძლივება, ან მათთვის საჭიროების შემთხვევაში ფასდაკლება, ადამიანს იმქვეყნიურ სიკეთეებს შესძენს: აბუ ალ-იუსრის (რა) მიერ გადმოცემულის თანახმად, შუამავალი ბრძანებს: „თუ ადამიანი ადროვებს მოვალეს, რომელსაც უჭირს ან ჩამოანერს ვალს, უზენაესი ალლაჰი აღდგომის დღეს, როცა არანაირი საჩრდილობელი არ იქნება, მას თავისი

ტახტრევანის ჩრდილში შეიყვანს. (მუსლიმი 3006)

მოვაჭრე პიროვნებამ ჰარამ გარიგებებსა და მავნე ჩვევებს, როგორებიცაა: პროცენტი, ტყუილი, ცდუნება, უკანონობა და ასე შემდეგ, განსაკუთრებით უნდა განერიდოს. მან ყურადღება უნდა მიაქციოს ლმობიერებას, დათანხმდეს იმ ადამიანის უკან დახევას, ვინც ნანობს ყიდვას, დაეხმაროს გაჭირვებულებს და უნდოდეს ვაჭარი ძმისთვის ის, რაც უყვარს თავისთვის. ხშირად ევედროს ალლაჰს, ვაჭარ - მუსლიმი ძმებისთვის სიკეთე. სრულად მიენდო ალლაჰს, დაუკავშიროს გული მას, რომელიც ქმნის მიზეზებს და უზრუნველყოფს ყველა ქმნილების საზრდოს.

მასში არ უნდა დაბუდდეს სიხარბის, სიძუნწისა და სასწორზე ლალატის ცდუნებებმა. არ უნდა იფიქროს მონოპოლიასა და სხვა მავნე ჩვევებზე. პირიქით, უნდა ჰქონდეს კარგი და კეთილშობილური მორალი როგორიცაა: პატიოსნება, კარგი მოპყრობა, კეთილშობილება და სიკეთის კეთების სიყვარული.

ენესის (რა) გადმოცემულის თანახმად, ალლაჰის შუამავალმა თქვა: „ვფიცავ მას, ვინც ამ სხეულში მინარჩუნებს სიცოცხლეს, ადამიანი მორწმუნე ვერ გახდება, თუ ის არ უსურვებს თავის მუსულმან ძმას, რაც თავისთვის სურს სიკეთის სახით“. (ბუხარი 13, მუსლიმი 45, ნასაი 5017)

უზენაესმა ალლაჰმა აარიდოს ყველა მოვაჭრეს ცუდი ჩვევები და მისცეს სიკეთის ხალისი...

ისლამისკენ მოხმობის მეთოდები

ვინც ალლაჰისკენ მოუხმო, ჰქმნა სიკეთე და თქვა: უეჭველად, მე მუსლიმთაგანი ვარ, განა არის მასზე უკეთესი ვინმე სიტყვით?

(ფუსილეთი 41/33)

უთხარი: „ეს არის ჩემი მისია. მოვიპატიუებ ალლაჰისკენ ცხადი მტკიცებულებით მეც და ჩემზე მომყოლებიც. დიდება ალლაჰს! და მე არა ვარ წარმართთაგანი“.

(იუსუფი 12/108)

მიზნის მისაღწევად აუცილებელია, ყველაფრის გულდასმით დაგეგმვა, მეთოდურად და გეგმაზომიერად მოქმედება. თუ მეთოდიკა არასწორადაა შემუშავებული და მიზნის მისაღწევად მცდარი საშუალებებია შერჩეული, წარმატების მიღწევა შეუძლებელია, თუნდაც ადამიანი უდიდესი იდეის სახელით მოქმედებდეს. ამიტომ მეთოდოლოგია რელიგიის გავრცელების შემადგენელი ნაწილია. თითოეული, რომელიც საკუთარ თავს უდიდეს საქმეს ისლამის გავრცელებას უძღვნის, ვალდებულია, სპეციალურად შემუშავებულ წესებს მიჰყვეს. სამყაროს შემქმნელი ბრძანებს, რომ ისლამისკენ მოხმობა განსაზღვრული სახით შესრულდეს. ამის შესახებ ყურანში ნათქვამია: **“მოუწოდე შენი ღმერთის გზისკენ სიბრძნითა და კეთილი შეგონებით, ეკამათე მათ საუკეთესო მეთოდით. უეჭველად, შენი ღმერთი უკეთ უწყის, თუ ვინ აცდა თავის გზას და უკეთ უწყის ჭეშმარიტ გზაზე მყოფთ!”** (სურა ნაჰლი 16/125)

სიტყვებით “სიბრძნითა და კეთილი შეგონებით (დარიგებით)” ხელმძღვანელობას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს იმ ადამიანისთვის, რომელიც მთელ თავის ძალ-ღონეს წმინდა მისიას - ისლამის გავრცელებას ახმარს. სიბრძნე, ეს ნიშნავს შორსმჭვრეტელობასა და პრინციპულობას, სიტუაციის სწორად აღქმას. ბრმად მოქმედება არ შეიძლება. გარდა ამისა, არასდროს

ღირს მოტყუება, უდიდესი საქმის სახელითაც კი. ყოველთვის უნდა ავარიდოთ თავი ისეთ სიტუაციებს, რომლებმაც შესაძლოა კონფროტაციამდე და უსარგებლო კამათამდე მიგვიყვანოს. აუცილებელია ყველაფერი გულმოდგინეთ ავწონ -დავწონოთ და სწორი გადაწყვეტილება მივიღოთ, მოვამზადოთ საფუძვლიანი მტკიცებულებები თანამოსაუბრეთა დასარწმუნებლად. სიბრძნე საჭიროა იმისათვის, რომ გავთვალთ თანამოსაუბრის სულიერი მდგომარეობა და განათლების ზოგადი დონე და საუბარი შესაბამისი ფორმით წავიყვანოთ.

რაც შეეხება “კეთილ დარიგებებს”, რელიგიური მოღვაწეობის პროცესში საჭიროა ზემოქმედება არა მარტო ადამიანის ცნობიერებასა და ლოგიკურ აზროვნებაზე, არამედ გრძნობებზეც. საუბრის დროს ყურადღების მიპყრობას უნდა ვეცადოთ და თანამოსაუბრეში კეთილგანწყობა და თავაზიანობა გავავლიძოთ. გამოთქმა “და მათთან კამათი ღირსეულად წაიყვანე” ნიშნავს იმას, რომ ეს საპატიო მისია საუკეთესო ფორმით უნდა შესრულდეს. მქადაგებელი ვალდებულია, სულიერი საუბრები წაიყვანოს, მკვეთრ გამონათქვამებსა და მანერებს თავი აარიდოს, რათა თანამოსაუბრე არ გაანაწყენოს. აუცილებელია, მქადაგებელი იყოს სერიოზული და საუბრებში ყოველთვის ისეთი მისანვლომი, ლოგიკური გამონათქვამები გამოიყენოს, რომლებიც ადამიანებისთვის უფრო გასაგები, დამაჯერებელი და საფუძვლიანი იქნება.

უზენაესი ალლაჰი შემდეგნაირად ბრძანებს: **“თუ ეკამათებით წიგნის ხალხს, მხოლოდ საუკეთესო გზით. ეს არ ეხება მათგან**

იმათ, ვინც უსამართლოდ იქცევა. უთხარით: „ჩვენ ვირწმუნეთ ის, რაც ზეგარდმოგვევლინა, და ის რაც თქვენ გარდმოგვევლინათ. ჩვენი და თქვენი ღმერთი ერთია, და ვმორჩილებთ მხოლოდ მას!“ (სურა ანკებუთი, 29/46)

(მუჰამედ) უთხარი: „ეს არის ჩემი მისია. მოვიპატიჟებ ალლაჰისკენ ცხადი მტკიცებულებით მეც და ჩემზე მომყოლებიც. დიდება ალლაჰს! და მე არა ვარ წარმართთაგანი. (იუსუფი 12/108)

რელიგიური დებულებების სწორი ახსენითა და მათზე მიყოლით, მქადაგებელი ხელს უწყობს იმას, რომ ადამიანი ნამდვილად რწმუნდება სწორი გადანყვეტილებისა და არჩევანის აუცილებლობაში. მქადაგებლის ვალდებულებაა, ადამიანს რელიგიის უდიდესი მნიშვნელობა განუმარტოს, ხოლო დანარჩენი შედის იმ სფეროში, რომელიც ჩვენ შესაძლებლობებსა და აღქმის უნარს აღემატება, რადგანაც ყველაფერი ალლაჰის ნებაა და მხოლოდ მისი ნების შესაბამისად, ერთნი ჭეშმარიტებას პოულობენ, ხოლო სხვები სიცოცხლის ბოლომდე დაბნეულობაში იმყოფებიან.

გამჭრიახოება წარმოადგენს ქმედით საშუალებას, რომლის დახმარებით შესაძლებელია სიცრუისა და ჭეშმარიტების ერთმანეთისაგან გარჩევა. თითოეული ადამიანი, რომელიც დაკავებულია ისლამისკენ მოხმობით, უნდა იყოს შორსმჭვრეტელი, გამოიყენოს მხოლოდ სარწმუნო და ლოგიკური მტკიცებულებები, რომლებიც უფრო წონადი და დამაჯერებელია. აუცილებელია, გაუგებარი და ორაზროვანი გამოთქმებისაგან თავის არიდება. ისლამის გავრცელების დროს ისეთი თვისებები, როგორებიცაა გამჭრიახოება, მდგომარეობის გათვალისწინება, ჭეშმარიტებისადმი სამსახური, ალლაჰის შუამავლის პიროვნების თავისებურებას წარმოადგენს.

რა თქმა უნდა, ჩვენი დრო ძლიერ განსხვავდება იმ შორეული დღეებისგან, როცა დედამიწაზე სამყაროს უდიდესი ადამიანი ცხოვრობდა. უსათუოდ საჭიროა, თანამედროვე პირობებისა და მდგომარეობის გათვალისწინება, თანამედროვე პირობებთან უფრო ადაპტირებული, ახალი მეთოდების გამოყენება. ალლაჰის შუამავალი თავადაც ხშირად მიმართავდა ქადაგების სხვადასხვა ხერხებს. იგი ადგილზე არ ჩერდებოდა და ყველა ადამიანისადმი ერთი და იმავე, გაყინულ მეთოდებს არ იყენებდა. იგი ალლაჰის რელიგიის გასავრცელებლად ყოველთვის სულ უფრო ახალ-ახალ ხერხებს პოულობდა. ამიტომ, ისლამისკენ მოხმობის დროს აუცილებელია, ძალიან კარგად შევისწავლოთ იმ მეთოდების უმცირესი დეტალებიც კი, რომლებსაც ალლაჰის შუამავალი მიმართავდა და გულდასმით მივყვეთ მის რჩევებსა და დარიგებებს.

მოხმობის დაწყება ახლობლებისგან

სანამ სხვებს კარგისკენ, ღვთისმოსავი ქმედებების შესრულებისკენ და ცოდვებისგან განდგომისკენ მოუწოდებდეს, ადამიანი თვითონ უნდა გამოსწორდეს, ანუ მოწოდება საკუთარი თავით უნდა დაიწყოს. შემდეგ ახლო ნათესავების. მთელი სამყაროსთვის საკუთარი მისიის გამოსაცხადებლად და ამასთან მრავალი ადამიანის მოსაცავად, საჭიროა მსმენელთა დონის გათვალისწინება და მარტივიდან რთულისკენ სვლით თანდათანობითი მოქმედება. მნიშვნელოვანი საკითხების ახლობლებში გავრცელების შემდეგ, თანამოსაუბრეთა წრე თანდათან უნდა გაფართოვდეს.

ნებისმიერ ასპარეზზე წარმატების მისაღწევად ყოველთვის საჭიროა ნათესავებისა და ახლობლების მხარდაჭერა. ამის შესახებ ყურანში ნათქვამია: **უთხრეს: „ჰეი, შუღები! ბევრი რამ შენი ნათქვამიდან გაუ-**

გებარია ჩვენთვის. და, უეჭველად, გთვლით ჩვენ შორის სუსტად. შენი მოდგმა რომ არა, ჩაგქოლავდით. და არაფრით ხარ ჩვენზე აღმატებული!“ (ჰუდი 11/91)

შუამავალმა ლუტმა, რომელიც გონება-დაკარგული და ცხოველური ჟინით შეპყრობილი ბრბოს წინაშე მარტო აღმოჩნდა, როცა იგრძნო თავისი სისუტე და მარტოობა, წამოიძახა:

უთხრა: „ნეტავ, ძალა მომცა თქვენს დასაძლევად! ნეტავ, მქონდეს მტკიცე დასაყრდენი!“ (ჰუდი 11/80)

როდესაც ალლაჰის შუამავალმა თანამიმდევრებს შუამავალ ლუტის ეს სიტყვები გადასცა, ისინი შემდეგნაირად ახსნა:

„დაე ალლაჰმა შეინყალოს შუამავალი ლუტი! ის თავშესაფარს ყველაზე საიმედო ადგილას—ალლაჰთან ეძებდა! ლუტის ამ ვედრების წყალობით ალლაჰი ყველა შუამავალს, რომელნიც ლუტის შემდეგ იყვნენ მოვლენილნი, ნათესავეებისა და ახლობლების მხარდაჭერას აძლევდა.“ (იბნ-ი ჰიბბან, 14, 86)

გარდა ამისა, ყველასათვის ცნობილია ის ყურადღება, რომლის გამოჩენასაც ადამიანებს ნათესავეებისა და ახლობლების მიმართ ისლამის კანონები ავალებს. ყოველთვის საჭიროა, ახლობლების უფლებების დაცვა და მათთან კარგი ურთიერთობების შენარჩუნება. ნათესავეებისადმი დახმარებას ისლამი კეთილმოქმედ ნაბიჯად თვლის. თითოეული მუსლიმი პასუხისმგებელია საკუთარ ოჯახსა და ნათესავეებზე, რადგანაც ალლაჰი ყურანში ბრძანებს: „ალლაჰის წიგნის თანახმად, სისხლით ნათესავეები უფრო ახლობლები არიან ერთმანეთისთვის, ვიდრე მორწმუნეები და მუჰაჯირები, გარდა თუ იქმთ თქვენი მეგობრებისთვის რამენაირ სიკეთეს. ეს, ჩანერილია წიგნში!“ (აჰზაბი 33/6)

მატერიალური დახმარების გაცემის დროს, შუამავალი უპირატესობას ყოველთვის იმ ადამიანებს აძლევდა, რომლებიც მისი მეურვეობის ქვეშ იმყოფებოდნენ. ისლამისკენ მოხმობა მან, პირველ რიგში, თავისი ახლო ნათესავეებით დაიწყო. გამჩენი ღმერთი მოგვიწოდებს ჩვენი ახლობელი ადამიანები ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან დავიცვათ:

„...ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დაიცავით თქვენი სულნი და თქვენი ოჯახი ცეცხლისგან, რომლის სანგავი ადამიანები და ქვები...“ (თაჰრიმი 66/6)

ამის განსახორციელებლად, მუსლიმი ვალდებულია კარგი ურთიერთობა იმ ნათესავეებთანაც კი შეინარჩუნოს, რომელთაც მათთან ყოველგვარი კავშირი აქვთ განყვეტილი. რაიმე ხელსაყრელი შემთხვევის პოვნის დროს საჭიროა, პირველი შესაძლებლობისთანავე, მათ სტუმრად ვენვიოთ ან წარმოქმნილი პრობლემის გადაწყვეტაში დავეხმაროთ. ალლაჰის შუამავალი ამბობს: „ვინც არ ინარჩუნებს ნათესაურ კავშირებს, ის სამოთხეში ვერ შევა.“ (მუსლიმი, ბირი, 19)

მუსლიმმა, რომელიც თავისი წმინდა მისიის შესრულებისკენ ისწრაფვის, მეზობლებსაც ისეთივე ყურადღება უნდა მიაქციოს, როგორც ნათესავეებს. შუამავალი ისეთ მეზობლებსაც კი სტუმრობდა, რომლებიც სხვა რელიგიის აღმსარებლები იყვნენ. როდესაც მათი ავადმყოფობის შესახებ იგებდა, მაშინვე მათკენ მიიჩქაროდა. ერთხელ, მის იუდეველ მეზობელს შვილი გაუხდა ავად. ალლაჰის შუამავალი მათთან, სახლში მივიდა, ბავშვს სწრაფი გამოჯანმრთელება უსურვა და გამოთქვა სურვილი, რომ ავადმყოფი მუსლიმი გამხდარიყო. ბავშვმა მამამის გადახედა და მანაც, რომელსაც მუჰამმედ შუამავალთან მრავალწლიანი მეზობლობის განმავლობაში მისგან კარგის მეტი არაფერი ახსოვდა, სიყვარულნარევი ხმით წარმოთქვა:

- შვილო! დაუჯერე მას!

ბავშვმა მაშინვე მიღო ისლამი და როდესაც შუამავალი გარეთ გავიდა, მამამ სიხარულისგან წამოიყვირა:

- დიდება ალლაჰს, რომელმაც იგი ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან გადაარჩინა. (ბუხარი, ჯენაიზ, 80)

მქადაგებელს ახლობლებთან და ნათესავეებთან ყოველთვის კარგი ურთიერთობა უნდა ჰქონდეს, მაშინაც კი თუ ისინი ღრმა დაბნეულობაში იმყოფებიან ან არაღვთისნიერ ნაბიჯებს დგამენ. გარდა ამისა ისლამის გასავრცელებლად აუცილებელია, ყველა ხელსაყრელი შემთხვევის, ყოველი შესაბა-

მისი სიტუაციის გამოყენება. ყველაფერი ეს მკაფიოდ ჩანს შუამავლის ცხოვრებიდან. ალი (რ.ა.) ყვებოდა: „და შეაგონე შენი ახლო ნათესავები!“ (გააფრთხილე საიქიოს სასჯელით) (შულერა 26/214). ალლაჰის შუამავალმა დამიძახა და მითხრა: „ალი, ყოვლისშემძლე ალლაჰმა მიბრძანა, რომ ყველაზე ახლო ნათესავებს ისლამისკენ მოვუხმო. ეს ძალიან მანუხებს. მშვენივრად ვიცი, რომ თუ ამის შესახებ ჩემ ახლობლებს ვეტყვი, აუცილებლად სიჯიუტესა და წინააღმდეგობას წაეწყდები. ამიტომ რაღაც დროის განმავლობაში დაედუმდი, მაგრამ შემდეგ, ჩემთან ჯებრაილ ანგელოზი მოვიდა და მითხრა: „ოჰ, მუჰამედ! თუ შენ დაკისრებულ მოვალეობას არ შეასრულებ, ალლაჰი დაგსჯის.“ ალი, მოამზადე ცოტაოდენი საჭმელი და ზემოდან ცხვრის ხორცი დაადე. შემდეგ მოიტანე რძე და ჩემთან სახლში აბდულ მუტალიბის ყველა ვაჟიშვილი მოიწვიე. მე მათთან საუბარი და როგორც ალლაჰმა მიბრძანა, მათი ისლამისკენ მოხმობა მსურს.“

ალიმ საჭმელი სწრაფად მოამზადა, სტუმრები მოიწვია და პირველ რიგში, დააპურა. როდესაც ალლაჰის შუამავალმა ლაპარაკი დაიწყო, აბუ ლეჰები მას ამის გაკეთების საშუალებას არ აძლევდა და საუბარს ხშირ - ხშირად აწყვეტიებდა. გარკვეული ხნის შემდეგ მოწვეული სტუმრები ადგნენ და სახლებში წავიდნენ.

აბუ ლეჰების სიტყვებმა ალლაჰის შუამავალი გულის სიღრმემდე შეძრა. იგი დადუმდა და კრების ბოლომდე სიტყვა აღარ წარმოუთქვამს. (იბნ-ი ჰანბელი, 1, 159; იბნ-ი ესირი, ელ-კამილი, 2, 62; იბნ-ი ქესირი, ელ-ბიდაია, 3, 88-89; იაყუბი, 2, 27)

შუამავალს ისლამის გავრცელების გზაზე წარმოქმნილი სიძნელეები ვერასდროს აჩერებდა და ის თავისი მისიის შესრულებას შეუპოვრად, გაორმაგებული ენერგიით აგრძელებდა. მეორე დღეს მან თავისი ნათესავები კვლავ შეკრიბა და შემდეგი სიტყვა წარმოთქვა:

„- ქება-დიდება ალლაჰს! ჩვენ მხოლოდ მას ვადიდებთ და მხოლოდ მას ვვედრებით, ჩვენ მხოლოდ მისი გვნამს და მისი იმედი

გვაქვს. ვამონებ, რომ არ არსებობს სხვა ღმერთი, გარდა ალლაჰისა! ის ერთადერთია, არც მეუღლე ყავს და არც ამხანაგი! რასაკვირველია, ის, ვისაც საძოვრის პოვნა დაავალეს, შინაურებთან არ იცრუებს. ვფიცავ ალლაჰს, თუ ვინმე მოვატყუე კიდეც, არანაირ ვითარებაში თქვენთან არ ვიცრუებ. მაშინაც კი თუ ყველა ადამიანი მოტყუებასა და ხელიდან დასხლტომას დაინწყებს, მე თქვენთან მსგავსს არ გავაკეთებ! ის ალლაჰი, რომლისკენაც მოგინოდებთ ისეთია, რომ მის გარდა სხვა ღმერთი არ არსებობს.

ვფიცავ ალლაჰს, ამ ქვეყანას ყველანი მძინარენი დატოვებთ. როგორც ყოველ დღით იღვიძებთ, ისევე იქნებით საიქიოში გაცოცხლებულნი, ხოლო შემდეგ დაკითხვას დაექვემდებარებით. სიკეთისთვის სიკეთითვე მოგიზღავენ, ხოლო ბოროტებისთვის — ბოროტებით. ამის შედეგად ან თქვენ სამოთხეში სამუდამოდ დარჩებით, ან ჯოჯოხეთურ ტანჯვას გამოცდით. პირველი ადამიანები, რომლებიც გავაფრთხილე, თქვენ ხართ!

- აბდულ მუტალიბის შთამომავლებო! ვფიცავ ალლაჰს, ყველა არაბს შორის, ჩემ გარდა, არ მეგულება ისეთი ადამიანი, რომელიც თავის ტომს იმაზე უკეთეს მოუტანდა, რაც მე მოგიტანეთ. მოგინოდებთ, წარმოთქვათ მხოლოდ ორი სიტყვა, წარმოსათქმელად ადვილი, მაგრამ განკითხვის დღეს ძალიან მძიმე. ეს არის აღიარება, რომ არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა ალლაჰისა და, რომ მე ნამდვილად ვარ ღმერთის მონა - მსახური და შუამავალი. ყოვლისშემძლე გამჩენმა მიბრძანა, ეს სიტყვები თქვენთვის გადმომეცა.

- აბდულ მუტალიბის შთამომავლებო! მე შუამავლად წარმოვიგზავნე როგორც თქვენთვის, ასევე მთელი კაცობრიობისთვის. დღეს თქვენ ისეთ სასწაულებს ხედავთ, რომელსაც ადრე თვალყურს ვერ ადევნებდით. თქვენ შეგიძლიათ მხარი დამეჭიროთ და ჩემი მისიის შესრულებაში დამეხმაროთ, რომ ამით სამოთხის ბალები დაიმსახუროთ! რომელ თქვენგანს შეუძლია მომცეს სიტყვა, რომ ამ გზაზე ჩემი ძმა და ამხანაგი იქნება?“

თამაზ მგებლაძე

განათლება იწყება ოჯახში

ჩვენ ყველაფერს ვაკეთებთ იმისათვის, რომ ჩვენმა შვილებმა, ჩვენმა მომავალმა, ჩვენმა პატარებმა - მიიღონ კარგი განათლება და სარგებელი მოუტანონ ჩვენს საზოგადოებას, მაგრამ ჩვენ ვერ ვღებულობთ იმ შედეგს, რაც გვსურს. მიუხედავად იმისა, რომ პოზიტიური შეხედულებები გვაქვს ჩვენს შვილებზე, ოდესმე გიფიქრიათ თუ არა პრობლემებზე, რომლებსაც ვაწყდებით მათი აღზრდის დროს? ყველა მშობელს სურს შვილების საუკეთესო ფორმით აღზრდა. სიტუაცია იცვლება, როდესაც საქმე ეხება განხორციელებას. ზოგიერთი ოჯახი ფიქრობს, რომ რაც უფრო მეტ ფინანსურ შესაძლებლობებს მისცემს შვილებს, მით უფრო ბედნიერები იქნებიან ისინი. თუმცა, რეალობა ცოტა განსხვავებულია. ჩვენი შვილების ბედნიერება პირდაპირ პროპორციულია არა იმ ფულის, რომელსაც ჩვენ მათზე ვხარჯავთ, არამედ იმ დროის, რო-

მელსაც მათთან ვატარებთ. რას იტყვით მათთან დროის გატარების ზრდასა და ფულის მიცემის შემცირებაზე?

მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ძალიან ვაფასებთ ჩვენს შვილებს, რატომ იზრდებიან ისინი განსხვავებულად, ვიდრე ჩვენ გვგონია? რა უნდა გავაკეთოთ ამ სიტუაციაში? პირველ რიგში შემოიძლია ვთქვა, რომ წარმატებისკენ მიმავალი გზა მშობლებისა და შვილის ურთიერთობაზე გადის. ასე რომ, მოდით შევხედოთ იმ საკითხებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია ოჯახისა და ბავშვის ურთიერთობაში. არის გამონათქვამი, რომელსაც თითქმის ყველა იმეორებს: „განათლება იწყება ოჯახში“. თუმცა სინამდვილეში რას ვაკეთებთ ჩვენაც არ ვიცით. ჩვენ ვმუშაობთ იმისთვის, რომ ჩვენს შვილებს ბევრი უნარ-ჩვევები შევმატოთ, მაგრამ როგორ გავაკეთოთ ეს? ყველა მშობლის ოცნება შვილის საუკეთესოდ აღზრდაა. ჩვენ გვინდა, რომ

ჩვენი შვილები იყვნენ წარმატებულები. სინამდვილეში, ცხოვრებაში წარმატება არ არის ყველაფერი. მთავარია, როგორ განიცდიხარ ბავშვი იმ პერიოდს, რომელშიც ცხოვრობს და როგორი პიროვნება იქნება ის მომავალში.

ბავშვები ზუსტად ასახავენ იმას, რასაც ხედავენ მშობლებისგან. ისევე, როგორც სარკე. თუ ოჯახი ვერ ახერხებს შვილთან კარგი კომუნიკაციის დამყარებას, მაშინ იწყება კონფლიქტები. ჯანსაღი განათლების მიღება და შესაბამისად ჯანსაღი პიროვნების შექმნა უნდა იყოს პირველი მიზანი. მშობლების კარგი განზრახვა არ კმარა. თუ მშობლები არასწორ მეთოდს გამოიყენებენ, მათი მთელი ძალისხმევა უშედეგო იქნება. ჯანსაღი კომუნიკაციის ანბანი არის ბავშვის შეცნობა და მისი საჭიროებების პატივისცემა. თუ გვსურს ეფექტური კომუნიკაცია, ბავშვს უნდა მივცეთ საჭირო ღირებულება და ავავსოთ სიყვარულის ხიდი ჩვენსა და ბავშვს შორის. განათლება უნდა დავინყოთ ჩვენი შვილის გაცნობით. განათლება, რომელიც არ ითვალისწინებს ბავშვების ფიზიკურ და ემოციურ განვითარებას, არ იქნება მომგებიანი. უშედეგოა ბავშვებთან ურთიერთობა მათი მოზარდობის მახასიათებლებისა და ემოციური სამყაროს ცოდნის გარეშე. თუ ჩვენ ვერ შევხედავთ იმ მოვლენებს, რომლებსაც ისინი ხედავენ და განიცდიან, რამდენად გავუგებთ და როგორ დავეხმარებით მათ პრობლემების მოგვარებაში?

ყველა მშობელმა უნდა იცოდეს და გაიგოს საკუთარი შვილის ფიზიკური განვითარება. თუ ეს არ გაკეთდა, რაც გინდა ის ეძახეთ, თუ გინდა - დაარქვით თაობათაშორის კონფლიქტი - პრობლემები გადაუჭრელი გახდება. რა თქმა უნდა, ეს მხოლოდ მშობლების თანაგრძნობით არ ხდება, ეს იმაზეც არის დამოკიდებული, რომ ახალგაზრდა მოვლენებს მშობლების თვალსაზრისით, როგორ უყურებს. ემოციური განვითარების მახასიათებლების არ ცოდნა და მასთან კომუნიკაცია დადებით შედეგს ვერ მოიტანს. როდესაც მომავალზე, სოციალურ ცხოვრებაზე, ოჯახსა და მეგობრებზე წუხილი არ არის ცნობილი და გაზიარებული, კომუნიკაცია იმედგაცრუებით დასრულდება.

ახალგაზრდას, სხვადასხვა მიზეზების გამო შეიძლება ჰქონდეს კრიტიკული და წინააღმდეგობრივი დამოკიდებულება. ამ შემთხვევაში გამოყენებული უნდა იყოს დარწმუნების მეთოდი გაგებით, მოთმინებით, ტკბილი ენით და მომღიმარი სახით. რჩევის მიცემის ნაცვლად მოსმენა და გაზიარება... ამის გაკეთება რთული არ უნდა იყოს მშობლებისთვის. ოჯახებს უნდა ჰქონდეთ მჭიდრო ურთიერთობა შვილებთან და მშვიდად იყვნენ მოზარდის რეაქტიული და წინააღმდეგობრივი ქცევის წინაშე. თავიდანვე უნდა დადგინდეს წესები და უნდა აღინიშნოს, რომ ამ წესებს ოჯახის ყველა წევრმა უნდა დაემორჩილოს. ყოველი ნაბიჯი, რომელიც უგულვებელყოფს ოჯახის წესებს და კანონებს საზიანოა. ამიტომ მნიშვნელოვანია დათქმულ წესებს ყველამ დაემორჩილოს.

მიუხედავად იმისა, რომ ახალგაზრდა, ერთი მხრივ ამბობს, რომ დედამ და მამამ ყველაფერი უნდა გააკეთონ, რასაც მე ვამბობ, მეორე მხრივ მოელის, რომ მას მშობლები არასწორი ქმედების ჩადენის საშუალებას არ მიცემენ. მთავარი, რასაც მშობლებმა აქ ყურადღება უნდა მიაქციონ, არის ის, რომ დაწესებული წესები არ უნდა დაარღვიონ. ახალგაზრდასთან კონფლიქტში შესვლა, მისი სიტყვებისა და ქცევის გამუდმებული კრიტიკა ასუსტებს მშობლების ავტორიტეტს. ყველა ოჯახში მცირე პრობლემები არსებობს. ეს არ უნდა იყოს გაზვიადებული ან ზედმეტად დღის წესრიგში დაყენებული. საუკეთესო დახმარება ახალგაზრდაზე, რისი გაკეთებაც შეგვიძლია, არის მისი გაგება და უნდა ვაგრძნობინოთ, რომ ყოველთვის მის გვერდით ვართ. უფრო სასარგებლო იქნება მისი პიროვნებისა და მოსაზრებების დაფასება, ოჯახთან დაკავშირებული გადანყვეტილების მიღებისას მისი მოსაზრებების გარჩევა და რჩევის მიცემის ნაცვლად მაგალითის მიცემა. ჩვენი უზუცესები გამოცდილების ნაკრებია. მოდი თ ვიცოდეთ, როგორ ვისარგებლოთ მათგან. არასოდეს დაგვაინწყდეს ეს მშვენიერი გამონათქვამი: „ახალგაზრდებმა რომ იცოდნენ, რისი კეთება სურთ მოხუცებს, ყველაფერი რიგზე იქნება“.

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ...

მაშ, გამიხსენეთ მე,
(რათა) გაგიხსენოთ თქვენ,

ყურანი 2/152

ლაშა ბოლქვაძე

ზიქრის მნიშვნელობა და ტაკლენა ადამიანის ცხოვრებაზე

ზიქრი ითარგმნება როგორც “ხსენება” ან “გახსენება”. ისლამში ზიქრი გულისხმობს, არამხოლოდ სიტყვიერ გახსენებას, არამედ ღვთის კანონების გათვალისწინებასა და გულისხმიერ ცხოვრებას.

ზიქრი, მოიცავს როგორც სიტყვიერ, ასევე შინაგან გახსენებას და გულის სიღრმეში ალლაჰისადმი მადლიერების გამოხატვას. ეს პრაქტიკა ხელს უწყობს ადამიანის სულიერ ზრდას და სამყაროსადმი პასუხისმგებლობის გაძლიერებას.

ყურანში ზიქრი სხვადასხვა კონტექსტში გვხვდება და მრავალმხრივ შინაარსს მოიცავს:

ალლაჰის გახსენება: „მაშ, გამიხსენეთ მე, რათა გაგიხსენოთ თქვენ, იყავით ჩემდამი მადლიერნი და არ იყოთ უმადურნი!” (ბაყარა 152)

უზენაესი ალლაჰის ხსენება ნიშნავს გულით, გონებით, ენით და ქმედებებით მის გახსენებას. ერთი გაგებით, უზენაესი ალაჰის გახსენება ნიშნავს ცხოვრებას ალლაჰის ცნობიერებით. ამისათვის ცხოვრების ყოველი წამი და სფერო ალაჰის ცნობიერებით უნდა იყოს სავსე. თუ ადამიანები ამ მგრძნობელობას გამოიჩენენ, უზენაესი ალლაჰიც გაიხსენებს მათ თავისი წყალობით, სიკეთით, გულუხვობით, პატიებითა და შენდობით და არ

მოაკლებს მათ ამ ღირებულებებსა და მადლს.

ყურანის ზიქრად მოხსენიება: უეჭველად, იგი შეხსენებაა შენთვის და შენი ხალხისთვის. და თქვენ ამის შემდგომ მოგეკითხებათ. (ზუხრუფი 44)

შეგონება: “ხოლო ვინც ჩემს შეხსენებას სახეს შეაქცევს, მაშინ უეჭველად, მისთვის ცხოვრებაა მტანჯველი და აღვადგენთ მას აღდგომის დღეს ბრმად.” (ტაჰა 124)

„და ვინც თავს აარიდებს მონყალის ხსენებას, მიფუჩნთ მას ეშმაკს. ამგვარად, იგი მისი უახლოესი მეგობარი იქნება. უეჭველად, ისინი ააცდენენ მათ გზიდან, თუმცაღა მათ ეგონებათ, რომ ჭეშმარიტ გზას ადგანან, ხოლო, როცა მოვა ჩვენთან, ეტყვის: „ნეტავ, ჩემსა და შენს შორის გადაიჭიმოს მანძილი ორი აღმოსავლეთის ტოლი! რაოდენ ცუდი ამხანაგი ხარ!“ (ზუჰრუფ, 36-38)

ვისაც მრავლად ებოძება მინიერი ქონება, სიმდიდრე, გავლენა და ა.შ. მაგრამ დაივიწყებენ ალლაჰის ბრძანებებს, მათთვის სხვა არაფერს ექნება მნიშვნელობა, ამიტომ ისინი ველარ გაიაზრებენ უზენაესის აიათებს, ანუ ვაჰის (გამოცხადებას). ამის შედეგად, მათზე სატანა გაბატონდება და ისინი ველარ თავისუფლებიან მისი გავლენისგან.

ისლამში ზიქრი სხვადასხვა ფორმითაა გამოხატული, რომლებიც შეიძლება ენის, გულის ან ქმედებების მეშვეობით განხორციელდეს.

ალლაჰის სახელების ხსენება, “თაქბირი” (“ალლაჰუაქბარ”), “თაჰლილი” (“ლაილაჰაილალლაჰ”) და “თაჰმიდი” (“ალჰამდულილლაჰ”) — ეს ზიქრის ყველაზე მარტივი ფორმებია.

ყურანი მორწმუნეებს მოუწოდებს ალლაჰის ხშირ გახსენებას: „მორწმუნენო, ხშირად გაიხსენეთ ალლაჰი!“ (აჰზაბი 41)

ალჰამდულილლაჰ

გულით ალლაჰის გახსენება მოიცავს ღვთის არსებობასა და ნყალობებზე ფიქრს. გულით ზიქრი უფრო ღრმა სულიერი კავშირია, რომელიც ადამიანს ამაღლებს:

რომელნიც ალლაჰს ახსენებენ ფეხზე მდგომარე, მჯდომარე თუ მწოლიარე, და ფიქრობენ ცათა და ქვეყნის გაჩენაზე, (ამბობენ): „ღმერთო ჩვენო! შენ ეს ამაოდ (ტყუილად) არ გაგიჩენია! დიდება შენდა! დაგვიფარე ჩვენ ცეცხლის სასჯელისგან.“ (ალი-იმრანი 191)

ლოცვა (სალათი) ზიქრის ერთ-ერთი უმაღლესი ფორმაა. ყურანში სალათი პირდაპირ ზიქრად არის მოხსენიებული: “უეჭველად, მე ვარ ალლაჰი! არ არსებობს ღვთაება, გარდა ჩემი. მაშ, მხოლოდ მე მეცი თაყვანი და ლოცვად დადექი ჩემი გახსენებისათვის!” (ტაჰა 14)

ყურანის კითხვა და მისი მნიშვნელობების დაფიქრება ასევე ზიქრის ერთ-ერთი ფორმაა. ყურანი, როგორც ღვთის სიტყვა, მუდმივი შეგონებაა.

„ის (ზიქრი) მხოლოდ შეგონებაა სამყაროთათვის.“ (სად 87)

ყურანი, მათ, ვისაც სურს და მზად არის დაინახოს მასში არსებული აიათები (მტკიცებულებები) და მიიღოს შეგონე-

სუბჰან ალლაჰ

ბა, სწორ გზაზე წარმართავს. მორწმუნეთათვის იგი არის გზისმკვლევი, რათა მათ არ გადაუხვიონ სწორ გზას და ამ გზაზე ურყევად და მტკიცედ დარჩნენ.

ალლაჰი ყურანში გვახსენებს, რომ მხოლოდ მისი გახსენებით მივალწევთ სულიერ სიმშვიდეს და შინაგან წონასწორობას: „რომელთაც ირწმუნეს, ალლაჰის ხსენებით იჯერეს გულნი მათნი. დიახ, მხოლოდ ალლაჰის ხსენებით ჰპოვენ გულნი სიმშვიდეს!“ (რა'დი 28)

ზიქრი ხელს უშლის ადამიანს გარყვნილებაში ან უყურადღებობაში ჩავარდნას. ის აძლიერებს ღვთისადმი მორჩილებას: „და არ იყოთ იმათი მსგავსი, რომელთაც დაივიწყეს ალლაჰი, და დაავიწყა თავიანთი თავი. სწორედ, რომ ისინი არიან გზას აცდენილნი.“ (ჰაშრ, 19)

უზენაესი ალლაჰი აფრთხილებს მათ, ვისაც ავიწყდება მისი ბრძანებები (გამოცხადება). ალლაჰი გვამცნობს, რომ ვინც მას დაივიწყებს, ისიც დაივიწყებული იქნება ალლაჰის მიერ, რაც უდიდესი დანაკარგია. უზენაესი ალლაჰის დავიწყება ნიშნავს საკუთარი თავის დავიწყებისკენ მიბარებას, რასაც მოჰყვება ისეთი შედეგები, რაც ნამდვილად არ იქნება სახარბიელო.

აიათებში, სადაც ნახსენებია „უზენაესი ალლაჰის დავიწყება“ ან „ადამიანისთვის საკუთარი თავის დავიწყება“, ეს ნიშნავს, რომ ეს ადამიანი განიცდის უბედურებას და მისი სასჯელი მუდმივად გრძელდება.

ზიქრი, რწმენას განამტკიცებს და ადამიანს სიმტკიცეს ანიჭებს ცხოვრების სირთულეების წინაშე.

ზიქრი, მხოლოდ სალათისა და ფორმალური იბადათისთვის არაა განკუთვნილი. ის ყოველდღიური ცხოვრების ნაწილად შეიძლება იქცეს. მორწმუნეს ზიქრით შეუძლია დაკავდეს მუშაობისას, დასვენებისას ან ნებისმიერ სხვა გარემოებაში: „**კაცო, რომელთაც ვაჭრობა და ყიდვა-გაყიდვა ვერ მოსწყევტს ალლაჰის მოხსენიებას, ლოცვის აღვლენას და ზექათის გაღებას, მათ ეშინიათ დღის, როცა შეძრწუნდება გულნი და თვალნი.**“ (ნური 37)

თანამედროვე ცხოვრების სტრესსა და დაძაბულობაში ზიქრი შეიძლება იქცეს სულიერი დასვენებისა და სიმშვიდის წყაროდ. ზიქრი ადამიანს ეხმარება მატერიალურობისგან გათავისუფლებაში და ღვთისადმი ერთგულების განმტკიცებაში.

ზიქრი, ისლამში არა მხოლოდ ალლაჰის სიტყვიერი ხსენებაა, არამედ ცხოვრების ყოველი მომენტის სულიერი გაცნობიერება. ის ქმნის კავშირს ადამიანსა და გამჩენს შორის, ამშვიდებს გულს და აძლიერებს რწმენას. ზიქრი მუსლიმისთვის არის სულიერი გზა, რომელიც მას ყოველდღიურ ცხოვრებაში ალლაჰთან მჭიდრო კავშირს უქმნის. ალლაჰის გახსენება, არა მხოლოდ პიროვნული მშვიდობის საფუძველია, არამედ ცხოვრების სირთულეების გადაჭრის საშუალებაც.

ზიქრი — ეს არის გზა, რომელიც ადამიანს აძლევს ჰარმონიას ამქვეყნიურ და საიქიო ცხოვრებაში.

სამთვეული -სულიერი ატმოსფერო

ძვირფასო მორწმუნენო, მოგესალმებით მონყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით და წინასწარ მოგილოცავთ სამთვეულს, რომელიც 2025 წლის 1 იანვარს იწყება. უზენაესმა ალლაჰმა წყალობა, ბარაქა, მფარველობა, სიყვარული და მშვიდობა არ მოგაკლოდ. „ეშურუს-სელასე“ არაბული ტერმინია და „სამთვეულს“ ნიშნავს. „სამთვეული“ მთვარისეული კალენდრის მიხედვით მეშვიდე, მერვე და მეცხრე თვეებია, რომლებიც რეჯების, შალბანის და რამადანის მთვარის სახელობებით არის ცნობილი ისლამში.

უზენაეს ალლაჰს უსაზღვრო ქება დიდება, რომ კიდე ერთხელ მოგვცა საშუალება მიმდინარე წლის ამ ძვირფას სამთვეულს მოვსწრებოდით, მის წინაშე მორჩილებითა და მტკიცე რწმენით შეგვესრულებინა სავალდებულო და ნებაყოფილებითი ღვთისმსახურებები. სამთვეული, მორწმუნეებისთვის სულიერი ამბალები დროა, სადაც მორწმუნეები ამ სამთვეულთან შეხვედრის სიხარულსა და ბედნიერებას ერთმანეთს ულოცავენ და ცდილობენ უფრო მეტი ღვთისმსახურების შესრულებას და დახმარების ხელის განვდენას. მორწმუნეთათვის ყოველი დღე, ყოველი თვე და მთელი ცხოვრება ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვებისათვისაა. ამასთანავე, სამთვეული უფრო მეტი სულიერი ამბალების, პატიების, გულის გასუფთავების, ცოდვებისგან განწმენდის და სულიერი სამყაროს გაძლიერების საშუალებაა.

მონყალე და მწყალობელმა უზენაესმა ალლაჰმა თავის მსახურებს წყალობად

წლის სხვა თვეებისგან განსხვავებით ძვირფასი თვეები უბოძა სამთვეულის - რეჯების, შალბანის და რამადანის მთვარის სახით. სამთვეულში შესრულებულ ღვთისმსახურებას უფრო მეტი მადლიანობა და ფასი აქვს. ზოგადად გაკეთებული სიკეთის თუ სიავის სამაგიერო საზღაურს ადამიანი აუცილებლად მოიძიებს, ამასთან დაკავშირებით სურა ზილზალის მე7-8 აიათში უზენაესი ალლაჰი ასე ბრძანებს: „და ის ვინც იოტისოდენა სიკეთე მაინც ჰქმნა, იხილავს სიკეთედ“. „და ისიც, ვინც იოტისოდენა ავი ჰქმნა, იხილავს იმას (სამაგიერო მიეზღვება)!“ (სურა ზილზალი / 7-8).

გამომდინარე ზემოთ მოცემული აიათებიდან არც ერთი ქმედება სიკეთე თუ სიავე ამაოდ არ რჩება და ალლაჰის წინაშე ადამიანი მას სიკეთედ ან სიავედ მიიღებს აუცილებლად. ამიტომ ადამიანი ვალდებულიცაა და თან უნდა ეცადოს, რომ ყოველთვის სიკეთე აკეთოს, უკეთურებას წინ აღუდგეს და იყოს საზოგადოებისთვის სასარგებლო პიროვნება.

სამთვეული ის დროა, რომელიც წელიწადში ერთხელ მოდის, რადროსაც ყველა მუსლიმ მორწმუნეს შეუძლია ცოტა ქმედებით ბევრი მადლიანობის დამსახურება. სამთვეული ის პერიოდია, რომელიც მორწმუნემ სრული სულიერი დატვირთვით უნდა გამოიყენოს, რათა გადადგას სამოთხისაკენ დამახლობელი ნაბიჯები. როდესაც სამთვეული მოახლოვდებოდა ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ასეთ ვედრებას აკეთებდა: „უზენაესო ალლაჰო! დალოცვილ ჰქმენი ჩვენთ-

ვის რეჯებისა და შალბანის მთვარე და მოგვასწარი რამადანს“. (იბნიჰანბელ I, 259)

სამთვეულის მნიშვნელობასთან დაკავშირებით ჰადისში ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) შემდეგნაირად გვამცნობს: „რეჯები ალლაჰის, შალბანი ჩემი, ხოლო რამადანი მორწმუნეების მთვარეა“. (სუიუტი, ჯამილუს საღირი 4411)

ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) მუსლიმებს რამადანის მთვარეში სავალდებულო მარხვასთან ერთად რეჯებისა და შალბანის მთვარეში მარხვას ურჩევდა და ახალისებდა. როგორც გადმოცემებიდან ირკვევა ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) გარდა რამადანის მთვარისა, ყველაზე მეტს რეჯებისა და შალბანის მთვარეში მარხულობდა. ზოგადად კი ყველა ორშაბათ და ხუთშაბათ დღეს მარხულობდა.

მართლმორწმუნეთა დედა ძვირფასი აიშა ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი გადმოგვცემს: „ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) რამადანის გარდა სხვა არც ერთ მთვარეში არმარხულობდა იმაზე მეტს ვიდრე შალბანის მთვარეში. (ბუხარი, საჰი: 51) ასევე შუამავალი (ს.ა.ვ) ამბობდა: იმდენი ღვთისმსახურება გააკეთეთ, რამდენის ძალაც შეგწევთ. ვინაიდან უზენაესი ალლაჰის წინაშე ის ღვთისმსახურებაა მისაღები, რომელიც ცოტაა მაგრამ სისტემატიურად ყოველთვის სრულდება“. (ბუხარი, იმანი 32)

სამთვეულის შემობრძანებით პირველრიგში ჩვენ უნდა გავიძლიეროთ რწმენა და სულიერი სამყარო, უნდა ვეცადოთ მეტი მოწყალების გაღებას, დავებმართოთ გაჭირვებულ ადამიანებს. ნათესავების და ავადმყოფების მონახულებაა კარგი. მათთვის ალლაჰს ჯანმრთელობა და ხეირიანი სიცოცხლე შევთხოვოთ. ოჯახის წევრებთან უნდა ვისაუბროთ სამთვეულის მადლიანობისა და სიძვირფასის შესახებ, ისინიც შევახალისოთ ღვთისმსახურების შესრულებაზე და ამგვარად ოჯახებში სამთვეულის სულიერი ატმოსფეროს შექმნას შევეცადოთ. ასევე არ უნდა დაგვაგინყდეს ჩვენი პატარები და ისინი საჩუქრებით გავახაროთ და მათ შევაყვაროთ ეს სულიერი ატმოსფერო.

მივიღოთ ერთმანეთისაგან დალოცვა, რამეთუ ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ბრძანებს: „მუსლიმი ძმისთვის დაუსწრებლად გაკეთებული ვედრება უფრო მიღებულია ალლაჰის წინაშე“. (მუსლიმი, ზიჟრი 87, 88) გავიხსენოთ კიდე ალლაჰის შუამავლის (ს.ა.ვ) სხვა ჰადისები სადაც ამბობს: „თუ მუსლიმ ადამიანს არანაირი საშუალება არ აქვს გასაცემად, სულიერ ძმაზე გაღიმებაც კი მოწყალებაა“, „მუსლიმი მუსლიმის ძმაა“ (თირმიზი, ბირრი 36) ასევე კიდე ერთ-ერთ ჰადისში ასე ბრძანებს: „თქვენგან ჭეშმარიტი მორწმუნე ვერ იქნება ის ვინც საკუთარი თავისთვის, რასაც ისურვებს იმასვე თუ სულიერ ძმას არ უსურვებს“. (ბუხარი, იმანი 7)

ზემოთ მოცემული ჰადისებიდან ჩანს თუ რაოდენი მოვალეობები გაგვაჩნია ერთმანეთის წინაშე და როგორი დამოკიდებულებით უნდა ვიყოთ ერთმანეთთან, რომ სრულყოფილ მორწმუნედ მიღებული ვიქმნეთ ალლაჰის წინაშე. ეს სამთვეული ზუსტად ის დრო და ის საშუალებაა ჩვენთვის, რომ ერთმანეთთან, ჩვენს სულიერ ძმებთან ის ურთიერთობები ჩამოვაყალიბოთ და მოვალეობები შევასრულოთ, რასაც უზენაესი ალლაჰი გვავალდებს და შუამავალი (ს.ა.ვ) მოგვინოვებს. ერთმანეთის მიმართ პატივისცემისა და სიყვარულის ვალდებულება გვაკისრია. მორწმუნეებს შორის სიყვარულს როგორი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ამას შუამავალი (ს.ა.ვ) ჰადისში ასე ბრძანებს: „სამოთხეში ვერ შეხვალთ თუ არ ირწმუნებით, ჭეშმარიტ მორწმუნედ არ ჩაითვლებით თუ ერთმანეთს არ შეიყვარებთ.“ (მუსლიმი, იმანი 93-94) სამთვეულის პირველი ორი თვე რეჯები და შალბანი რამადანთან შეხვედრისათვის სულიერად და ფიზიკურად მოსამზადებელი პერიოდია, სადაც მორწმუნე ცდილობს ათას თვეზე უფრო ხეირიანი ღამის მატარებელ, რამადანის თვეს მომზადებული შეხვდეს. უზენაესმა ალლაჰმა დაგლოცოთ, რწმენის სიმტკიცე და ღვთისმსახურების შესრულების ძალ-ღონე მოგცეთ. უზენაესი ალლაჰი იყოს ყველგან და ყოველთვის ჩვენი შემწე და მფარველი.